

УДК 37.091.4(477):37.013.42

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-6\(225\)-59-63](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-6(225)-59-63)

ЦЗІНЬСУН ХОУ,

здобувач третього (освітньо-наукового рівня)
вищої освіти, Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, КНР

Hou Jinsong,

Student of the third (educational and scientific) level of higher education
of the Department of Educology and Innovation Pedagogy,
H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, China

E-mail: 1063002331@qq.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0000-4111-6091>

КОТЕЛЮХ МАРІЯ ЮРІЇВНА,

докторка медичних наук, доцентка кафедри внутрішньої медицини №2
і клінічної імунології та алергології імені академіка Л.Т. Малої,
Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Mariia Koteliukh,

Doctor of Medical Sciences, Associate Professor of the Department of Internal Medicine No. 2,
Clinical Immunology and Allergology named after Academician L.T. Malaya,
Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine

E-mail: koteliukh@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6090-4835>

ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ТА КИТАЙСЬКІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ

А Виявлена суперечність між потребами роботодавців у висококваліфікованих майбутніх фахівцях, здатних комунікувати у професійній сфері, розв'язувати інтегральні завдання в поєднанні із соціальними проблемами, й недостатньо високим рівнем сформованості їхньої соціально-емоційної компетентності.

Мета статті є з'ясування актуальних питань соціально-емоційної компетентності студентів на основі практик європейської та китайської вищої школи у сучасних освітніх вимірах.

Низький рівень організації соціальної відповідальності в майбутніх фахівців обумовлений тим, що в закладах вищої освіти: відсутні чіткі цілі формування соціально-емоційної компетентності майбутніх фахівців; бракує гарантійних заходів щодо підвищення соціальної спроможності студентів, недостатнього фінансування ініціативних проєктів і персональної матеріальної забезпеченості тих працівників, які висувають ідеї та пропозиції щодо покращення соціальних відносин у колективі, створення естетизованого соціального середовища.

Доведено, що створення соціально-психологічного портрету майбутнього фахівця є доцільним і необхідним у будь-якій виробничій сфері, що означає потреби в переосмисленні ставлення до себе та оточуючого світу.

Акцентовано увагу на залученні майбутніх фахівців до реалізації місцевих соціальних і культурних проєктів. Рекомендовано заохочувати учасників освітнього процесу до роботи в громадських радах, освітніх хабах, волонтерських ініціативах, у спільних заходах із роботодавцями, культурними закладами, молодіжними організаціями.

Зазначено про те, що соціально-емоційна компетентність є важливим аспектом освіти в обох культурах, але підходи до її розвитку та оцінки значно відрізняються через культурні, соціальні та освітні контексти. Це підкреслює необхідність адаптації навчальних програм до специфічних потреб студентів у різних країнах.

Ключові слова: компетентність; соціальні здібності; вища школа; співпраця; майбутні фахівці; соціальна відповідальність; соціальні проєкти

THE ISSUE OF STUDENTS' SOCIAL-EMOTIONAL COMPETENCE IN EUROPEAN AND CHINESE HIGHER EDUCATION

С The article reveals a contradiction between employers' demand for highly qualified future specialists, who are able to communicate effectively in the professional sphere and solve complex tasks involving social issues, and the insufficiently high level of development of their socio-emotional competence.

The purpose of the article is to examine current issues related to the socio-emotional competence of students based on the practices of European and Chinese higher education within modern educational dimensions.

The low level of development of social responsibility among future specialists is due to the fact that in higher education institutions, there are no clearly defined goals for forming future specialists' socio-emotional competence; no guaranteed measures to enhance students' social capacity; insufficient funding for initiative projects and personal financial support for those staff members who propose ideas and initiatives aimed at improving social relations within the team and creating an aesthetically enriched social environment.

It has been proven that creating a socio-psychological portrait of a future specialist is appropriate and necessary in any field of production, which indicates the need to rethink one's attitude towards oneself and the surrounding world.

The emphasis is placed on involving future specialists in the implementation of local social and cultural projects. It is recommended to encourage participants in the educational process to engage in public councils, educational hubs, volunteer initiatives, and joint events with employers, cultural institutions, and youth organizations.

It is noted that socio-emotional competence is an important aspect of education in both cultures; however, approaches to its development and assessment differ significantly due to cultural, social, and educational contexts. This emphasizes the need to adapt curricula to the specific needs of students in different countries.

Keywords: competence; social skills; higher education; cooperation; future professionals; social responsibility; social projects

Актуальність проблеми. Процеси інтернаціоналізації у вищій освіті змінюють акценти в підготовці майбутніх фахівців будь-якої галузі. Нині недостатньо лише фахового складника підготовки, у студентів має бути сформована соціально-емоційна компетентність як сукупність особистісно-професійних якостей, що дозволяють індивіду взаємодіяти з іншими людьми в соціальному середовищі. До соціальної компетентності майбутніх фахівців відносяться: комунікативні навички – вміння чітко висловлювати свої думки, почуття, слухати й розуміти інших; емпатія – здатність розуміти і відчувати емоції інших людей, уміння ставити себе на місце іншого; соціальна адаптація – вміння пристосовуватися до різних соціальних ситуацій і груп, здатність знаходити спільну мову з різними людьми; конфліктологічні навички – уміння вирішувати конфлікти мирним шляхом, здатність до компроєсу та співпраці; соціальна активна участь у соціальних ініціативах і спільнотах. Соціальна компетентність є важливою особистісно-професійною якістю майбутніх фахівців, що дозволяє їм успішно інтегруватися в суспільство, сприяє формуванню гармонійних міжособистісних стосунків і допомагає у здійсненні їхнього професійного розвитку. Така компетентність є основою для формування соціальної свідомості та активної громадянської позиції кожного громадянина країни.

Однак існує суперечність між потребами роботодавців у висококваліфікованих майбутніх фахівцях, здатних комунікувати у професійній сфері, розв'язувати інтегральні завдання в поєднанні із соціальними проблемами, й недостатньо високим рівнем сформованості їхньої соціально-емоційної компетентності. Зазвичай, такі здатності закладені в загальних компетентностях будь-якої освітньої програми, але їх реалізація на практиці зводиться до формування м'яких навичок відповідно до другого критерія відомостей самооцінювання. Разом з цим не проводиться детальний аналіз процесів формування таких навичок у системах вищої освіти різних країн. Формування м'яких навичок у студентів є лише частиною освітнього процесу, що має бути спрямованим на формування соціально-емоційної компетентності людини, здатної до конкуренції у професійній діяльності, самозбереження в різних ситуаціях соціальних відносин у суспільстві.

Аналіз попередніх досліджень. Як свідчать результати аналізу психоло-педагогічної вітчизняної та зарубіжної літератури [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10], дотичними до проблеми формування соціально-емоційної компетентності майбутніх фахівців будь-якої галузі є питання, що розкривають: способи розвитку м'яких навичок студентів закладів вищої освіти (ЗВО); результати комплексних досліджень соціально-емоційної компетентності особистості; зв'язки між соціально-емоційними здатностями фахівців та їхньою підприємницькою самоефективністю; шляхи включення соціального підприємництва студентів у підготовку до майбутньої професійної діяльності; пропагування корпоративної соціальної відповідальності у виробничих справах; заохочення до впровадження нових моделей посередництва між ЗВО і роботодавцями; напрями підвищення ефективності освітнього процесу в ЗВО шляхом покращення соціальних можливостей майбутніх фахівців.

Мета статті: з'ясувати актуальні питання соціально-емоційної компетентності студентів на основі практик європейської та китайської вищої школи у сучасних освітніх вимірах.

Викладення основного матеріалу. У дослідженні на трансконтинентальному рівні з'ясовано причини, що заважають формуванню соціально-емоційної компетентності студентів. Однією з причин, як зазначають учені [6; 7; 8], у ЗВО відсутні плани підготовки і розроблені механізми стимулювання майбутніх фахівців до розвитку їхніх соціально-емоційних навичок. Мають бути чіткі орієнтири професійної підготовки майбутніх фахівців щодо соціально-емоційної компетентності особистості та створення умов для її розвитку в оцифрованому середовищі. Такі пропозиції мають бути осмислені, обговорені та занесені в стратегію розвитку ЗВО, бо місії, що записані в нормативній освітній базі нерідко обмежуються фаховими знаннями та уміннями майбутніх фахівців.

Інші дослідники [9; 10] звертають увагу на організаторські здібності викладачів, які мають об'єднуватися і поліпшувати процеси формування соціально-емоційної компетентності майбутніх фахівців. Вони мають бути ініціативними, брати на себе соціальні ролі не лише наставників, але й дієвих

учасників соціальних проєктів. Відомо, що нерідко викладачі долучаються до волонтерської діяльності, проте не всі розуміють її значущість для професійної діяльності майбутніх фахівців у обраній сфері діяльності. Нині актуальними і доцільними для стійного розвитку країни є соціальні проєкти в громадах, до яких долучаються працівники різних виробничих сфер, науки, освіти.

Для того, щоб організовувати соціальну практику для майбутніх фахівців, необхідно розвивати їхні соціальні здібності. Необхідно нагадати про всеосяжну роль процесів виховання, що відбуваються в освітньому процесі ЗВО. Методи виховання активізують мотиваційні механізми особистості, здатність до контактування з іншими людьми, побудову міжособистісних відносин у педагогічному колективі. До ефективних методів розвитку соціальних здібностей студентів віднесемо переконання, приклад, доручення, заохочення, змагання. У педагогічному аспекті дотримуємося класифікації методів виховання, що діють на свідомість людини, формують її досвід поведінки, стимулюють і коригують поведінку, активізують самовиховання. Особливої значущості набувають методи самовиховання як спостереження за власними діями і поведінкою, аналізування чинників, що заважають або сприяють самовираженню в соціальному середовищі, а також самоконтроль на основі адекватної самооцінки та рефлексії як найвищий рівень саморозвитку людини.

Варто зазначити про те, що формуванню соціально-емоційної компетентності майбутніх фахівців заважають стереотипи копіювання та репродуктивної діяльності в будь-якій галузі. Працівниками не вистачає креативності, сформованого критичного мислення, планування кар'єрного зростання і шляхів постійного самовдосконалення. В умовах цифровізації суспільства та освіти актуальною є неформальна освіта, завдяки якій працівники будь-якої галузі мають змогу підвищувати рівень професійної і педагогічної майстерності. Відкриті освітні платформи запрошують до співпраці на різних рівнях спілкування, зокрема й на міжнародному рівні. Для такої співпраці важливою є соціально-емоційна компетентність фахівців, які вміють вести перемовини, мають сформовану цифрову компетентність, спілкуються іноземними мовами.

Китайські вчені [7; 8] соціально-емоційну компетентність пов'язують із ідейними переконаннями фахівців, моральним станом людини, етичними нормами поведінки. На думку цитованих учених, розвитку соціальної компетентності в майбутніх фахівців заважають утилітарні ідеї та відсутність «духу» наполегливої праці та відданості. На наш погляд, переважними факторами є відсутність мотивації майбутніх фахівців до занять соціальними справами. Соціальна робота вимагає турботи за іншу людину, розуміння її потреб, «входження» в її ситуацію для того, щоб зрозуміти себе, власну «Я»-концепцію.

До інших причин недостатньо високої організації соціальної відповідальності в майбутніх фахівців, зокрема відносимо:

- відсутність чітких цілей навчання і виховання, які включають соціальний аспект діяльності майбутніх фахівців;
- недостатня усвідомленість і розуміння ролі і значущості соціально-емоційної компетентності особистості для її професійного розвитку та конкурентоздатності на ринку праці;

- відсутність гарантійних заходів щодо підвищення соціальної спроможності студентів, недостатнє фінансування ініціативних проєктів і персональної матеріальної забезпеченості тих працівників, які висувують ідеї та пропозиції щодо покращення соціальних відносин у колективі, створення естетизованого соціального середовища в ЗВО;

- низький рівень саморегуляції в учасників освітнього процесу, які відчують труднощі адаптації до нових обставин і реформуваль в освіті та виробничих процесах, їм бракує вміння упереджувати та долати конфліктні ситуації, підтримувати ініціативи інших людей;

- у соціальній роботі має місце оцінювання результатів роботи, але й таке оцінювання має бути іншим, аніж те, що відбувається в навчанні. Механізми оцінювання поваги і толерантності до іншої людини є специфічними.

Створення соціально-психологічного портрету майбутнього фахівця є доцільним і необхідним у будь-якій виробничій сфері, що означає потреби в переосмисленні ставлення до себе та оточуючого світу. Як зазначає О. Пуліч [3], соціально-психологічний портрет майбутніх фахівців є необхідним для вивчення їхніх індивідуальних характеристик. Безумовно, такий портрет відбиває професійні характеристики, бо працівники будь-якої галузі спілкуються, вибудовують ділові відносини, розширюють сферу співпраці на партнерських засадах. У соціальному середовищі мають бути розвинені поведінкові та психологічні характеристики співробітників, що дає змогу налагоджувати взаємодію між суспільством і культурним оточенням. На наш погляд, доповненням до такої інформації слугує думка про акмеологічні здібності майбутніх фахівців, які допомагають створенню зразкового соціально-психологічного портрету фахівців. У цьому вбачаємо подвійний ефект: з одного боку, фахівці збагачують соціальне середовище своїми ідеями, бо прагнуть досягати нових вершин саморозвитку, а з іншого – таке гармонійне середовище є сприятливим для відкриття ресурсів соціальної взаємодії та колективної відповідальності.

Адаптація до соціальних ситуацій та інших аспектів є основою соціальної здатності. Специфічним проявом соціальної здібності особистості є досягнення поставлених цілей. Соціальна компетентність проявляється в залежності від ситуації, коли людина вміє розпізнавати правила та норми соціальної поведінки свого оточення і використовувати їх для взаємодії з іншими. Підвищення соціальної здатності студентів базується на теорії всебічного розвитку особистості, теорії практичної освіти та теорії навчання у співпраці. На наш погляд, підвищення соціальної здібності студентів є важливою характеристикою процесу їхньої соціалізації, що закладає міцний фундамент для якісного розвитку та успішної кар'єри.

Практика довела, що розвинена освіта може стати міцною платформою для стійкого розвитку економіки та суспільства країни. Особливо в сучасну епоху економіки знань, людський капітал став найважливішим капіталом у більшості країн. Вища освіта несе відповідальність за місію навчання людей, а також відповідає за культивування талантів високого та високого рівня зі знаннями та здібностями для країни. Навчити «бути людиною» – це мета та напрям підготовки талантів у закладах вищої освіти в нову еру.

Статус будь-якої професії в суспільстві, наявність дієвих механізмів морального та матеріального заохочення, публічне висвітлення професійних досягнень є ключовими чинниками формування внутрішньої мотивації та стійкого професійного самовизначення майбутніх фахівців. Реалізувати цю умову можливо шляхом запровадження системи публічного визнання (професійні премії, конкурси, почесні звання), медіапідтримки позитивного іміджу в суспільстві через соціальні мережі, телебачення, освітні платформи та державної й регіональної підтримки у вигляді стипендій, нагород, пільг. Партнерська взаємодія у професійному середовищі, наявність розвиненої культури професійної співпраці, атмосфери взаємопідтримки та горизонтальної комунікації сприяють зростанню професійної суб'єктності, розвитку наставництва та колективної відповідальності за якість освітнього процесу. Створення професійних команд, творчих груп, освітніх спільнот, підтримуючи самонавчання викладачів ЗВО (педагогічні майстерні, тренінги, обмін досвідом), сприяє формуванню колективної відповідальності майбутніх фахівців.

Актуальним є забезпечення академічної свободи та професійної автономії в ЗВО. Можливість реалізовувати власні педагогічні ідеї, обирати методи й засоби навчання, брати участь у створенні авторських освітніх продуктів забезпечує умови для творчої самореалізації та інноваційної активності майбутніх фахівців. Механізмами реалізації такої умови є: надання студентам можливості самостійно обирати освітні ресурси, методики, форми оцінювання; підтримка авторських програм і курсів, проєктів з інтегрованим і міждисциплінарним підходом; упровадження інструментів управління на основі довіри (делегування повноважень, інституційна підтримка ініціатив); розвиток інноваційного середовища в ЗВО (хакатони, конкурси ідей, експериментальні програми). Соціально-економічна стабільність і безпека професійного середовища є невід'ємними складниками сталого розвитку суспільства.

Адекватне матеріальне забезпечення, доступ до соціальних гарантій, зниження рівня професійного вигорання, підтримка психологічного добробуту особистості – критично важливі чинники сталого професійного розвитку. Досягнути цього можна завдяки комфортним і безпечним умовам праці (фізичне середовище, психологічний клімат), доступу до якісних медичних, психологічних і юридичних послуг, попереджаючи професійне вигорання через системи внутрішньої підтримки (коучинг, супервізія,

психологічний супровід). Участь у культурних, громадських, науково-просвітницьких ініціативах розширює соціальні ролі майбутніх фахівців, сприяє формуванню особистісної реалізації поза межами суто професійної сфери. Доцільно залучати майбутніх фахівців до реалізації місцевих соціальних і культурних проєктів, сприяючи участі у роботі громадських рад, освітніх хабів, волонтерських ініціатив, організації спільних заходів із роботодавцями, культурними закладами, молодіжними організаціями. Доступ до сучасних програм академічної мобільності, участь у професійних спільнотах, залучення до грантових проєктів, підтримка з боку інституцій громадянського суспільства забезпечують сталі умови для динамічного розвитку професійної компетентності.

Розглянемо схожості та відмінності в європейській і китайській вищій школі щодо соціально-емоційної компетентності студентів [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10]. Схожість полягає в наступному. В обох культурах визнається важливість соціально-емоційного навчання, той факт, що соціально-емоційна компетентність є критично важливою для розвитку особистості студента. Відзначається позитивний вплив соціально-емоційних навичок на академічні досягнення та загальне благополуччя. Акцентовано на використанні інтерактивних методів навчання, як-от: групові проєкти та рольові ігри, необхідні для розвитку соціально-емоційних навичок. Надається перевага співпраці та комунікації між студентами. Як у європейській, так і в китайській вищій школі підкреслюється, що соціально-емоційна компетентність впливає на кар'єрні можливості та міжособистісні стосунки в майбутньому.

Відмітимо відмінності, як-от: у культурних контекстах – європейська вища школа акцентує увагу на індивідуалізмі та особистісному розвитку, що відображає цінності західних суспільств, а китайська вища школа зосереджена на колективізмі і соціальних зв'язках, що відбиваються в конфуціанських принципах; у підходах до навчання – в європейських країнах надається перевага критичному мисленню та самовираженню, а в Китаї – дисципліні, повазі до педагогів, традиційним методам навчання, що можуть обмежувати вільне вираження емоцій; в оцінюванні соціально-емоційної компетентності – в європейських країнах існують різноманітні інструменти для оцінки соціально-емоційних навичок, включаючи анкети і самооцінювання, а в китайській вищій школі – оцінка базується на успішності в навчанні та поведінці в аудиторії, що може неповністю відображати емоційний інтелект.

Висновок. Отже, соціально-емоційна компетентність є важливим аспектом освіти в обох культурах, але підходи до її розвитку та оцінки значно відрізняються через культурні, соціальні та освітні контексти. Це підкреслює необхідність адаптації навчальних програм до специфічних потреб студентів у різних країнах.

Перспективами подальших досліджень є вивчення емоційного інтелекту та шляхів його розвитку в майбутніх фахівців в оцифрованому суспільстві та освіті.

Список використаних джерел

1. Бараннікова І. Ю. Соціально-педагогічні умови професійної самореалізації вчителів. *Розвиток системи управління організацією: європейська практика та досвід України*: матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнарод. участю (14 трав. 2025 р.). Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2025. С. 17–22.
2. Ван Чжо, Майнаєв Ф. Я. Використання педагогічної спадщини Г. Сковороди у вивченні питань соціальної компетентності особистості. *Розвиток гуманістичних ідей у неперервній освіті: від Григорія Сковороди до сучасного педагога-новатора*: колект. наук. монографія / за заг. та наук. ред. д-ра пед. наук Н. І. Білик; редколегія: В. В. Зелюк, М. О. Кириченко, В. В. Пилипенко, З. В. Рябова та ін. Полтава; Київ: ПАНО ім. М. В. Остроградського, 2023. С. 191–203. DOI: <https://doi.org/10.33272/M2023-1>
3. Пуліч О. Соціальна компетентність як складник професійно-психологічного портрета лікаря. *Науковий вісник академії безперервної освіти. Педагогіка. Психологія*. 2024. Вип. 1. С. 141–146.
4. Рибалко Л. С., Ван Чжо. Розвиток ідей соціального партнерства в умовах забезпечення якості вищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2022. № 1 (202). С. 26–31. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-1\(202\)-26-30](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-1(202)-26-30)
5. Chen Sizhuo & Lee Say Wah. Enhancing university students' soft skills: a quantitative study on problem-solving and social competence [Підвищення рівня м'яких навичок студентів університетів: кількісне дослідження вирішення проблем та соціальної компетентності]. *Journal of Ecohumanism*. 2024. Vol. 3 (7). P. 4440–4454. DOI: <https://doi.org/10.62754/joe.v3i7.4554>
6. Chien-Chi C., Sun B., Yang H., Zheng M., Li B. Emotional competence, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial intention: a study based on china college students' social entrepreneurship project [Емоційна компетентність, підприємницька самоефективність та підприємницький намір: дослідження, засноване на проєкті соціального підприємництва студентів китайського коледжу]. *Front Psychol*. 2020. Vol. 11. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.547627>
7. Collie R. J. The development of social and emotional competence at school: An integrated model [Розвиток соціальної та емоційної компетентності в школі: інтегрована модель]. *International Journal of Behavioral Development*. 2019. Vol. 44 (1). DOI: <https://doi.org/10.1177/0165025419851864>
8. Guo Y., Xu B., Lyu B., Chen C. How social and emotional skills affect Chinese college student engagement in high-impact educational practices: a moderated mediation model [Як соціальні та емоційні навички впливають на залученість китайських студентів коледжів до високоефективних освітніх практик: модель модереного посередництва]. *Studies in Higher Education*. 2024. Vol. 50 (1). P. 27–46. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2024.2328828>
9. Zhang D., Morse S., Kambhamptati U., Li B. Evolving Corporate Social Responsibility in China [Розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Китаї]. *Sustainability*. 2014. № 6 (11). С. 7646–7665.
10. 朱凡傳. 大學生幹部社會能力提升模式建構與實踐途徑研究. 藝術教育研究. 2022. 第01期. 第7-10頁. Чжу Фанчжуань. Дослідження побудови моделі та практичний шлях покращення соціальних можливостей студентських кадрів університету. *Дослідження мистецької освіти*. 2022. № 01. С. 7–10.

References

1. Barannikova, I. Yu. (2025). Sotsialno-pedahohichni umovy profesiinoi samorealizatsii vchyteliv [Socio-pedagogical conditions for teachers' professional self-realization]. In *Rozvytok systemy upravlinnia orhanizatsiiei: yevropeiska praktyka ta dosvid Ukrainy [Development of an organization's management system: European practice and Ukrainian experience]*: materialy Vseukr. nauk.-prakt. onlain-konf. z mizhnarod. uchastiu (pp. 17-22). Kharkiv: KhNPU im. H. S. Skovorody [in Ukrainian].
2. Van, Chzho, & Mainaiev, F. Ya. (2023). Vykorystannia pedahohichnoi spadshchyny H. Skovorody u vyvchenni pytan sotsialnoi kompetentnosti osobystosti [Using the pedagogical heritage of G. Skovoroda in the study of issues of social competence of the individual]. In N. I. Bilyk (Ed.), *Rozvytok humanistychnykh idei u neperervnii osviti: vid Hryhoriia Skovorody do suchasnoho pedahoha-novatora [The development of humanistic ideas in continuing education: from Hryhoriy Skovoroda to the modern innovative educator]*: kolekt. nauk. monohrafiia (pp. 191-203). Poltava; Kyiv: PANO im. M. V. Ostrohradskoho. DOI: <https://doi.org/10.33272/M2023-1> [in Ukrainian].
3. Pulich, O. (2024). Sotsialna kompetentnist yak skladnyk profesiino-psykholohichnoho portreta likaria [Social competence as a component of a doctor's professional and psychological portrait]. *Naukovyi visnyk akademii bezperervnoyi osvity. Pedahohika. Psykholohiia [Scientific Bulletin of the Academy of Continuing Education. Pedagogy. Psychology]*, 1, 141-146 [in Ukrainian].
4. Rybalko, L. S., & Van, Chzho. (2022). Rozvytok idei sotsialnoho partnerstva v umovakh zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity [Development of ideas of social partnership in the context of ensuring the quality of higher education]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 1 (202), 26-31. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-1\(202\)-26-30](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-1(202)-26-30) [in Ukrainian].
5. Chen, Sizhuo, & Lee, Say Wah. (2024). Enhancing university students' soft skills: a quantitative study on problem-solving and social competence. *Journal of Ecohumanism*, 3 (7), 4440-4454. DOI: <https://doi.org/10.62754/joe.v3i7.4554>
6. Chien-Chi, C., Sun, B., Yang, H., Zheng, M., & Li, B. (2020). Emotional competence, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial intention: a study based on china college students' social entrepreneurship project. *Front Psychol*, 11. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.547627>
7. Collie, R. J. (2019). The development of social and emotional competence at school: An integrated model. *International Journal of Behavioral Development*, 44 (1). DOI: <https://doi.org/10.1177/0165025419851864>
8. Guo, Y., Xu, B., Lyu, B., & Chen, C. (2024). How social and emotional skills affect Chinese college student engagement in high-impact educational practices: a moderated mediation model. *Studies in Higher Education*, 50 (1), 27-46. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2024.2328828>
9. Zhang, D., Morse, S., Kambhamptati, U., & Li, B. (2014). Evolving Corporate Social Responsibility in China. *Sustainability*, 6 (11), 7646-7665.
10. 朱凡傳. 大學生幹部社會能力提升模式建構與實踐途徑研究. 藝術教育研究. 2022. 第01期. 第7-10頁. Chzhu, Fanchzhuan. (2022). Doslidzhennia pobudovy modeli ta praktychnyi shliakh pokrashchennia sotsialnykh mozhlyvostei studentskykh kadriv universytetu [Research on the construction of a model and a practical way to improve the social capabilities of university student staff]. *Doslidzhennia mystetskoï osvity [Research on art education]*, 01, 7-10.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 23.10.2025